

METODOLOGIA DE L'ENQUESTA D'OCUPACIÓ HOTELERA (EOH)

1. Introducció

Entre els estudis sobre turisme, l'Enquesta d'ocupació hotelera té per objectiu proporcionar informació en relació amb la demanda sobre viatgers, pernoctacions i estada mitjana distribuïda per país de residència —en el cas dels viatgers no residents a Espanya— i per comunitat autònoma de procedència —quan es tracta de viatgers espanyols. Des de l'òptica de l'oferta, es proporcionen dades sobre el nombre d'establiments oberts estimats i de places, i també sobre el grau d'ocupació.

És una enquesta de l'Institut Nacional d'Estadística (INE) que ofereix informació d'àmbit estatal i autonòmic mensualment. L'Ibestat, mitjançant un conveni subscrit entre ambdós organismes, fa una explotació específica de dades per a les Illes Balears que permet oferir-ne informació més detallada. Podem destacar, com a fet més significatiu, que s'ofereix la informació de totes les variables d'oferta i de demanda anteriors però desagregades segons les diferents ZONES TURÍSTIQUES PRÒPIES DE LES ILLES BALEARS (una zona turística es caracteritza per tenir una concentració significativa d'allotjaments turístics) i municipis turístics.

2. Àmbit temporal

La informació és subministrada mensualment pels establiments hotelers a l'Institut Nacional d'Estadística, amb relació a una setmana del mes de referència.

Les dades proporcionades estan compostes d'informació definitiva i de provisional. Mitjançant les darreres actualitzacions, s'hi incorporen xifres provisionals. A mitjan any corrent es pot disposar de dades definitives completes de l'any anterior.

3. Àmbit poblacional

La població objecte d'estudi són els establiments hotelers situats a les Illes Balears. Un establiment hotelier és aquell que presta serveis d'allotjament col·lectiu mitjançant preu amb altres serveis complementaris o sense, i en el qual treballa una persona o més.

Els establiments hotelers es classifiquen, segons la categoria, en or (de 5 estrelles a 1 estrella) i en plata (de 3 estrelles a 1 estrella). A continuació se'n detalla el grup de categoria (or/plata) d'acord amb la tipologia:

Categoria	Tipus d'establiment
Or	hotel, hotel apartament, hotel residència, motel, parador nacional i residència apartament
Plata	hostal, pensió, fonda, casa d'hostes, ciutat de vacances i altres

4. Àmbit geogràfic i zonificació

Si bé l'Enquesta d'ocupació hotelera (EOH) que elabora l'INE estudia tots els establiments ubicats al territori de l'Estat espanyol, en aquesta operació estadística que fa l'ibestat els establiments objecte d'estudi són únicament els situats a les Illes Balears.

Per publicar les dades s'han dissenyat dos àmbits de desagregació territorial: les illes de l'arxipèlag balear (Mallorca, Menorca i Eivissa i Formentera), les zones turístiques i municipis turístics.

La Conselleria de Turisme i Esports del Govern de les Illes Balears ha definit les ZONES TURÍSTIQUES tenint en compte els llocs on la concentració de l'oferta turística és significativa i permet, per tant, disposar d'una bona base mostral. A més, amb l'objectiu de permetre més flexibilitat en la definició de les zones, com també una millor precisió dels nuclis turístics, la divisió territorial de les zones s'ha fet agregant-hi codis postals i codis de municipi.

Els municipis turístics es caracteritzen per tenir una concentració significativa d'allotjaments hotelers sobre la base del directori de la pròpia enquesta. Cal considerar que els resultats d'àmbit municipal són estimacions independents, per la qual cosa poden no coincidir amb les estimacions de les agregacions per zona turística.

5. Disseny mostral

El disseny de la mostra a les Illes Balears es basa en el marc generat a partir del Directori d'Establiments Turístics de què disposa la Conselleria de Turisme i Esports. Les categories considerades en els establiments hotelers són aquestes:

- Or: 5 estrelles, 4 estrelles, 3 estrelles, 2 estrelles i 1 estrella.
- Plata: 3 estrelles, 2 estrelles i 1 estrella.

El mostreig s'estratifica a escala d'illa i categoria de l'establiment turístic. L'Enquesta és exhaustiva (s'investiguen totes les unitats) per a les categories 5 estrelles d'or i 4 estrelles d'or; per a la resta de categories es detalla la proporció mostral de l'Enquesta:

	Categoria ¹									
	3* d'or		2* d'or		1* d'or		3 i 2* de plata		1* de plata ²	
	V	I	V	I	V	I	V	I	V	I
Mallorca	1/3	1/2	2/5	E	1/3	E	1/3	E	16	24
Menorca	2/3	E	E	E	E	E	E	E	8	8
Eivissa	1/2	E	2/3	E	E	E	1/2	E	12	24
Formentera	E	E	E	E	E	E	2/3	E	12	E

La distinció entre **V** i **I** correspon respectivament a la diferència de temporada d'estiu (des d'abril a octubre, ambdós inclosos) i d'hivern (resta de mesos). El valor **E** indica que són estrats exhaustius, és a dir, s'investiguen totes les unitats.

6. Definicions

Establiments hotelers oberts estimats: es considera establiment hotelier obert de temporada aquell en què el mes de referència està comprès en el seu període d'obertura.

Places estimades (obertes): és el nombre de places estimades per l'Enquesta dels establiments hotelers oberts de temporada. El nombre de places equival al nombre de llits fixos de l'establiment. No s'hi inclouen, per tant, els supletoris, i els de matrimoni donen lloc a dues places.

Places existents: és el total de places existents segons el Directori, independentment que en el mes de referència estiguin obertes o no. També es denomina *planta existent*.

Viatgers entrats: són totes les persones que pernocten una o dues nits seguides en el mateix allotjament. Els viatgers es classifiquen pel seu país de residència, i els residents a Espanya, per la comunitat autònoma on resideixen habitualment.

Pernoctacions o places ocupades: es considera pernoctació o plaça ocupada cada nit que un viatger s'allotja en l'establiment. Com en l'entrada de viatgers, les places ocupades es desglossen segons el lloc de residència.

Estada mitjana: és una aproximació al nombre de dies que, de mitjana, els viatgers s'estan a l'establiment i es calcula com a quocient entre les pernoctacions i el nombre de viatgers. Com en l'entrada de viatgers i pernoctacions, l'estada mitjana es desglossa segons el lloc de residència.

Grau d'ocupació per places: mesura el percentatge de places ocupades segons les places estimades (obertes) de cada mes. Reflecteix l'ocupació del mes de referència sobre el total de places obertes aqueix mes.

Es calcula com un quocient entre el total de les pernoctacions efectives i el producte de les places estimades (obertes), incloent-hi els llits supletoris, pels dies a què es refereixen les pernoctacions. Es consideren llits supletoris tots els que no tenen caràcter fix i que no s'inclouen les places declarades oficialment per l'establiment i que consten en el Directori.

¹ Disseny mostral de 2014.

² Per a la categoria d'una estrella de plata els valors de la mostra corresponen al nombre d'establiments, en lloc de la proporció.

Grau d'ocupació per places (obertes) en cap de setmana: és la relació, en percentatge, entre les pernoctacions dels divendres i dissabtes que cauen dins la setmana de referència i el producte de les places, incloent-hi els llits supletoris d'aquests dos dies, pels dies als quals fan referència les pernoctacions (en aquest cas dos dies).

Grau d'ocupació per habitacions: és la relació, en percentatge, entre la mitjana diària d'habitacions ocupades al mes i el total d'habitacions disponibles.

Planta oberta sobre la planta existent: és el percentatge de places hoteleres estimades que estan obertes en el mes de referència sobre les places existents. Mesura el grau d'obertura de les places hoteleres en el mes de referència.

$$\text{Planta oberta sobre la planta existent: } \hat{AM}_{jk} = \frac{\sum_{i=1} \hat{P}_{ijk}}{\sum_{i=1} PD_{ijk}} \cdot 100$$

On:

\hat{P}_{ijk} = places obertes estimades.

PD_{ijk} = places provinents del Directori, places existents.

Subíndexs:

i = establiment (hotel); j = zona (illa, zona turística, municipi turístic); k = categoria de l'establiment.

Places ocupades sobre les places existents: mesura el percentatge de places ocupades segons les places existents en el mes de referència. Resulta de multiplicar la *planta oberta sobre la planta existent* pel *grau d'ocupació per places*.

En aquest cas el denominador és, per tant, les places existents en el Directori (obertes o no), mentre que en el grau d'ocupació per places el denominador són les places estimades (obertes).

$$\text{Places ocupades sobre les places existents: } PO_{jk} = \hat{AM}_{jk} \cdot \hat{GPM}_{jk}$$

On:

\hat{AM}_{jk} = planta oberta sobre planta existent.

\hat{GPM}_{jk} = grau d'ocupació per places.

Subíndexs:

j = zona (illa, zona turística, municipi turístic); k = categoria de l'establiment

Zona turística: és una divisió territorial on la concentració de l'oferta turística és significativa.

Les zones turístiques definides són les següents:

(i) Mallorca

(101) Platja de Palma: Can Pastilla, s'Arenal (Palma i Lluçmajor).

(102) Palma ciutat: Palma ciutat (centre), Cala Major, Sant Agustí, es Molinar, Ciutat Jardí, Son Sardina, Son Ferriol, Sant Jordi, Casa Blanca.

(103) Mallorca ponent: Calvià (Illetes, Portals, Costa de'n Blanes, Palmanova, Magalluf, Santa Ponça, Costa de sa Calma, Peguera, Capdellà), Andratx, Port d'Andratx, Sant Elm, Camp de Mar.

(104) Tramuntana i interior: Estellencs, Escorca, Esporles, Fornalutx, Deià, Banyalbufar, Sóller, Puigpunyent, Campanet, Mancor de la Vall, Selva, sa Pobla, Búger, Llubí, Sineu, Costitx, Sencelles, Santa Eugènia, Marratxí, Santa Maria del Camí, Alaró, Binissalem, Inca, Consell, Lloseta, Lloret de Vistalegre, Sant Joan, Algaida, Montuïri, Vilafranca, Porreres, Petra, Ariany, Maria de la Salut, Bunyola, Valldemossa.

(105) Pollença i Alcúdia: Pollença (Port de Pollença, Formentor i Cala Sant Vicenç) i Alcúdia (Badia d'Alcúdia, Alcanada i Mal Pas).

(106) Muro i Santa Margalida: Muro (platja de Muro) i Santa Margalida (Can Picafort).

(107) Artà i Capdepera: Artà (Colònia de Sant Pere) i Capdepera (Cala Rajada, Font de sa Cala, Canyamel)

(108) Mallorca llevant: Manacor, Son Servera, Sant Llorenç des Cardassar (Cala Murada, Cales de Mallorca, Cala Mendia, Porto Cristo, s'Illot, sa Coma, Cala Millor, Cala Bona, Costa dels Pins).

(109) Mallorca sud: Felanitx, Santanyí (Cala d'Or, Portopetro, Portocolom, Cala Ferrera), ses Salines, Campos i Lluçmajor (excepte s'Arenal).

Menorca

(210) Menorca ponent: Ciutadella de Menorca, Ferreries i es Migjorn Gran.

(211) Menorca llevant: es Mercadal, Alaior, Maó, es Castell i Sant Lluís.

Eivissa

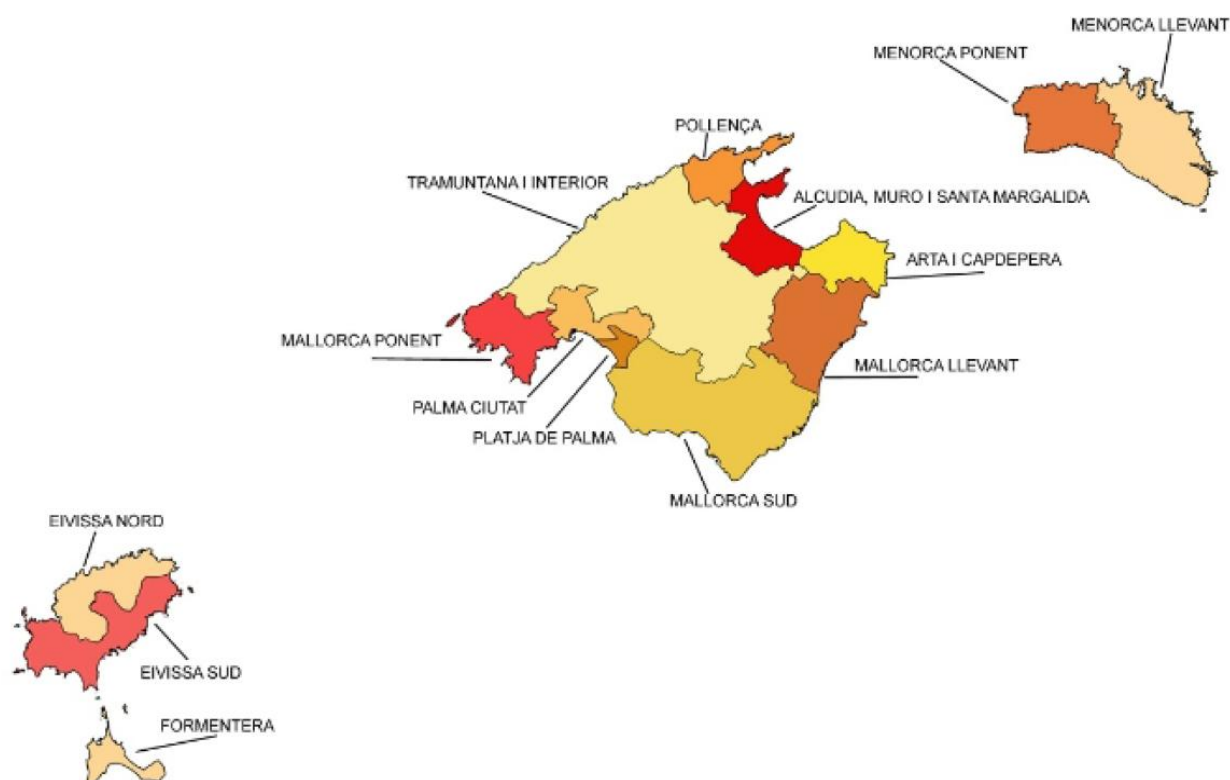
(312) Eivissa nord: Sant Antoni de Portmany i Sant Joan de Labritja.

(313) Eivissa sud: Sant Josep de sa Talaia, Eivissa i Santa Eulària des Riu.

Formentera

(414) Formentera: Formentera.

Mapa de les zones turístiques

Municipi turístic: és una divisió territorial definida pel terme municipal on la concentració de l'oferta turística és significativa.

Els municipis turístics publicats³ són els següents:

Alaior, Alcúdia, Andratx, Calvià, Capdepera, Ciutadella de Menorca, Felanitx, Formentera, Eivissa, Lluçmajor, Maó, Manacor, Muro, Palma, Pollença, Sant Antoni de Portmany, Sant Josep de sa Talaia, Sant Joan de Labritja, Sant Llorenç des Cardassar, Sant Lluís, Santa Eulària des Riu, Santa Margalida, Santanyí, Salines (Ses), Sóller i Son Servera.

7. Recollida de la informació

³ Selecció de municipis realitzada l'octubre de 2014.

La recollida de la informació de les unitats informants es pot fer tant en format de paper com en format electrònic. Es diferencien dos grups d'allotjaments (A i B) perquè l'enquesta per als establiments de tipus A (categoria de dues estrelles or, una estrella or i totes les categories de plata) recull informació en format de paper d'una setmana de referència. En canvi, per als establiments de tipus B (categories de cinc, quatre i tres estrelles d'or) es recull informació de tots els dies del mes. Qualsevol tipus d'establiment (de tipus A i de tipus B) pot transmetre la informació de l'enquesta en format XML de manera automatitzada.

Aquests fitxers XML es generen automàticament a partir dels sistemes de gestió dels establiments seguint un esquema i aplicant unes validacions determinades per l'INE. En aquest fitxer es proporciona informació detallada de les entrades de viatgers i pernoctacions de tots els dies del mes de referència, desglossat per la residència del viatger (NUTS III, en el cas dels viatgers residents a Espanya, i país, en el cas dels no residents).

8. Estimacions

Per calcular les estimacions de les diferents variables (establiments oberts, places, viatgers, pernoctacions, grau d'ocupació, etc.), s'aplica la mateixa metodologia d'estimació que la que fa servir l'INE (els detalls d'aquestes estimacions es recullen en la metodologia publicada per aquest organisme). En el cas de les estimacions desagregades per zones turístiques, les peculiaritats d'aquests càlculs fan que els resultats, en agregar-los per illes, no coincideixin amb les dades publicades per l'INE. Per això, posteriorment s'apliquen processos d'ajust per així poder assegurar la coherència i la comparabilitat de totes les estimacions.

Aquest procés d'ajust de les dades es duu a terme amb el major nombre possible de variables d'acord amb la informació que s'hagi de publicar.

9. Documentació complementària

Es pot obtenir més informació de l'EOH en les metodologies proporcionades pels organismes següents:

- INE: [metodologia de l'EOH](#)
- Eurostat: [Reglament \(UE\) núm. 692/2011 del Parlament Europeu i del Consell, de 6 de juny de 2011, relatiu a les estadístiques europees sobre el turisme](#)